

Довідка про консультації
з органами виконавчої влади у процесі стратегічної екологічної оцінки проекту Комплексної міської цільової
програми екологічного благоулуччя міста Києва на 2022 – 2025 роки

№ з/п	Уповноважений орган	Редакція частини проекту ДДП/Звіту про СЕО, до якого висловлено зауваження (пропозицію)	Зауваження/ пропозиція	Спосіб врахування (враховано/ невраховано / враховано частково)	Обґрунтування*
До проекту ДДП					
1.1	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист від 20.08.2021 № 25/5-21/18091-21)	Мета ДДП	Пропонуємо уточнити мету програми, замінивши слова «Забезпечення умов сталого економічного та соціального розвитку» словами «Покращення стану навколишнього природного середовища, забезпечення умов сталого екологічного та соціально-економічного розвитку».	Невраховано	Зауваження недоцільне. Зазначена мета програми «Забезпечення умов сталого економічного та соціального розвитку міста Києва шляхом реалізації пріоритетних заходів щодо охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності населення, контролю за дотриманням благоустрою, сприяння вирішенню низки завдань, що покращать санітарний та екологічний стан міста, забезпечать розвиток та трансформацію міського середовища до європейських стандартів благоустрою» визначає покращення стану довкілля міста. Крім того, статий розв'язок – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і

			захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.		
1.2	-----«»-----	Благоустрій водних об'єктів	У підрозділі «Благоустрій водних об'єктів» розділу 2 Проекту пропонуємо уточнити та взаємоузгодити інформацію щодо земель водного фонду, пляжів та зон відпочинку. Зокрема, у таблиці 3 (стор.9) Проекту станом на 2021 рік зазначено «Загальну площу обслуговування земель водного фонду ..» 1145,672 га. Починаючи з 2022, і по 2025 рік цю площу передбачається скоротити на 8,3351 га (до 1137,337 га), що не узгоджується з інформацією на стор. 11 Проекту про те, що «Постійне збільшення кількості мешканців та гостей столиці потребує додаткових територій для їх відпочинку. Для вирішення зазначеної проблеми планується збільшити кількість пляжів та зон відпочинку на 4 одиниці...».	Невраховано	Згідно інформації таблиці 3, прогнозується зменшення загальної площі обслуговування земель водного фонду. Відповідно до визначення поняття, приведеного у ст. 4 Водного кодексу, до земель водного фонду належать землі, зайняті: морями, річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, не зайнятими лісами; прибережними захисними смугами вздовж морів, річок та навколо водойм, крім земель, зайнятих лісами; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами, а також землі, виділені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів. Додатково зазначаємо, відповідно до проекту генерального плану міста Києва, прогнозується зменшення площі водних поверхонь; передбачається ряд заходів по заходу від підтоплення та затоплення, зокрема налив заплавлених територій. Неузгоджень не існує, натомість у таблиці 3 показано, що загальна площа пляжів збільшиться 98,54 га до 104,84 га, загальна площа зон відпочинку 176,5 га – до 184,25 га.
1.3	-----«»-----	Благоустрій водних об'єктів, Поверхневі	У цьому підрозділі, а також підрозділі «Поверхневі водні ресурси» та ін. належних положеннях Проекту (у тому числі розділах 4 та 6 (таблиця 9)	Враховано частково	Встановлення прибережних захисних смуг навколо та уздовж водних об'єктів не входить до обсягу Програми, так як встановлюються згідно з Водним кодексом України, містобудівною документацією.

		водні ресурси, розділи 4 та 6	пропонуємо врахувати, що: відповідно до статті 88 Водного кодексу України прибережні захисні смуги встановлюються на земельних ділянках всіх категорій земель, крім земель морського транспорту, у портові Судових палат у цивільних та господарських справах Верховного Суду України від 05.11.2014 по справі № 6-171цс14в зазначається: «Існування прибережних захисних смуг визначеної ширини передбачене імперативними нормами (стаття 60 Земельного кодексу України, стаття 88 Водного кодексу України). Відтак відсутність проекту землеустрою щодо встановлення прибережної захисної смуги не свідчить про відсутність самої прибережної захисної смуги оскільки її розміри встановлені законом»; відповідно до пункту 10 Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 № 486: «У межах населених пунктів водоохоронні зони, прибережні захисні смуги та пляжні зони встановлюються згідно з комплексними планами		Надано роз'яснення (розділ 7 СЕО), що Програмою передбачено створення водоохоронних зон спрямованих на запобігання забрудненню та виснаженню водних ресурсів м. Києва шляхом залучення на договірних засадах організації-розробників відповідної документації із землеустрою (проект землеустрою щодо організації і встановлення меж території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного, лісогосподарського призначення, земель водного фонду та водоохоронних зон, обмежень у використанні земель та їх режимотворюючих об'єктів).
--	--	--------------------------------------	---	--	--

			просторового розвитку територій територіальних громад та генеральними планами населених пунктів, а в разі їх відсутності або коли зазначеною містобудівною документацією межі таких смуг не встановлені: прибережні захисні смуги визначаються шириною 100 метрів від урізу води морів, морських заток і лиманів і збігаються з пляжними зонами, а для інших водних об'єктів - згідно з частиною другою статті 88 Водного кодексу України; водоохоронні зони визначаються за проектами землеустрою, зазначеними в пункті 5 цього Порядку. У разі потреби межі водоохоронних зон, прибережних захисних смуг та пляжних зон можуть визначатися шляхом внесення змін до генеральних планів населених пунктів».		
1.4	-----«»-----	підрозділи «Збереження і розвиток озелених територій» та «Благоустрій об'єктів зеленого господарства»	У підрозділах «Збереження і розвиток озелених територій» та «Благоустрій об'єктів зеленого господарства» розділу 2, розділі 6 (таблиця 9) та інших належних положеннях Проекту пропонуємо додатково передбачити питання та заходи щодо формування екомережі на території міста Києва відповідно до Закону України «Про екологічну	Невраховано	Програма передбачає розробку проектів землеустрою щодо відведення у постійне користування земельних ділянок об'єктів природно-заповідного фонду (парків та скверів) міста Києва; розроблення проектів створення територій і об'єктів природно-заповідного фонду та організації їх території; проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню

		розділу 2, розділ 6	мережу України», з урахуванням попереднього досвіду (реалізації Регіональної схеми формування екомережі, затвердженої рішенням Київради від 28.12.2006 № 546/603, Програми комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста, затверджених рішенням Київської міської ради від 19.07.2005 № 806/3381, та ін.). При цьому назву підрозділу «Благоустрій об'єктів зеленого господарства» пропонуємо викласти у такій редакції «Розвиток природно-заповідного фонду, формування екомережі та благоустрій об'єктів зеленого господарства».		природних комплексів території та об'єктів природного заповідного фонду. Розвиток мережі території та об'єктів природно-заповідного фонду, що є складовою екомережі, передбачено Програмою економічного і соціального розвитку м. Києва на 2021–2023 роки. Відповідно до вимог пункту 6 розділу І Порядку розроблення, затвердження та виконання міських цільових програм у місті Києві, затвердженого рішенням Київської міської ради від 29.10.2009 № 520/2589 (зі змінами), міська цільова програма не повинна мати аналогів серед міських цільових програм м. Києва; заходи програми, що розробляються, не повинні дублювати заходи інших програм.
1.5	-----«»-----	Розділ 4 та інші розділи проекту ДДП	У розділі 4 та інших належних положеннях Проекту пропонуємо додатково передбачити урахування питань щодо виконання зобов'язань та заходів у сфері охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, визначених відповідними планами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами Стороною яких є Україна, у тому числі:	Невраховано	Відповідно до вимог пункту 5 розділу І Порядку розроблення, затвердження та виконання міських цільових програм у місті Києві, умовами для розробки проекту програми є наявність реальної можливості ресурсного та організаційного забезпечення виконання її заходів, відповідність мети програми оперативним цілям за секторами міського розвитку, визначеного Стратегією розвитку міста Києва. Згідно зі ст. 3 Закону України про стратегічну екологічну оцінку, метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення

		Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р; Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р; Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р; Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (далі – Держстратегія). Держстратегією, серед іншого, передбачено: збереження тенденції до зростання частки площі територій національної екологічної мережі у загальній території України; збереження тенденції до збільшення площі відновлених земель та екосистем, площі рекультивованих земель та земель, на яких здійснюються заходи з консервації.	охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування, СЕО здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності. Обсяг заходів Програми є можливим в межах передбачених бюджетних призначень на виконання певних заходів програми. З урахуванням реалізації заходів Програми та виділених в кожному поточному році фінансових ресурсів, співвиконавці Програми надають свої пропозиції на наступний рік щодо обсягів фінансування з обґрунтуванням. Управління щороку здійснює обґрунтовану оцінку результатів виконання програми та, у разі потреби, розробляє пропозиції щодо доцільності продовження тих чи інших заходів, включення додаткових заходів і завдань, уточнення результативних показників та індикаторів програми, обсягів і джерел фінансування, переліку співвиконавців, строків виконання програми та окремих її завдань і заходів тощо. У разі перевиконання дохідної частини бюджету міста Києва за підсумками відповідних періодів та збільшення фінансування Управління як головний розпорядник бюджетних коштів спільно з співвиконавцями опрацює можливість включення інших природоохоронних заходів до Програми. Наразі Проект Комплексної міської цільової програми екологічного
--	--	---	---

		Національного економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179; Цілями Сталого Розвитку, затвердженими у 2015 році 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), серед іншого з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» (далі – моніторинг ЦСР); Ріо - Конвенціями та іншими міжнародними угодами природоохоронного спрямування.		благотропуччя міста Києва на 2022-2025 роки отримав позитивний висновок від Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (лист від 15.06.2021 № 050/17-3370) та Департаменту фінансів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (лист від 27.07.2021 № 054-2-1-10/1836).	
1.6	-----<>-----	Індикатори програми	Серед індикаторів/показників оцінки виконання Проекту (розділ 7) з урахуванням індикаторів, передбачених Держстратегією, Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженою Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII (показники оцінки реалізації державної екологічної політики) та моніторингом ЦСР, додатково	Невраховано	Відповідно до вимог пункту 3 розділу I Порядку розроблення, затвердження та виконання міських цільових програм у місті Києві, індикатори програми - фінансові та нефінансові показники, які використовуються для оцінки ефективності реалізації програми, характеризують ступінь досягнення поставленої мети, допомагають визначити рівень досягнення стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку міста Києва та інших стратегічних документів за роками виконання програми, і визначаються на підставі індикаторів вказаних стратегічних

			пропонується розглянути такі як: - площа лісів та лісистість території; - площа території зелених насаджень; - площа озелених територій загального користування; - площа територій національної екологічної мережі.		документів. Такий індикатор, як забезпеченість зеленими зонами загального користування, наявний. Додатковий розгляд показників, які не будуть случувати індикаторами виконання Програмами відповідно до передбачених нею заходів, недоцільний.
1.7	Міністерство охорони здоров'я України (лист від 01.09.2021 № 26- 04/25691/2-21)	Програма загалом	В програмі не передбачені: - повітроохоронні заходи, спрямовані на зменшення викидів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря (автотранспорту), які за обсягами в 5 разів перевищують обсяги викидів стаціонарних джерел і залишаються основними забруднювачами повітряного середовища м. Києва.	Невраховано	Програма не передбачає таких заходів. Такі заходи будуть в подальшому враховані та розглянуті іншими стратегіями, програмами екологічного благоуполуччя, оздоровлення, поліпшення стану довкілля та сталого розвитку м. Києва.
1.8	-----«»-----	-----«»-----	- заходи щодо зменшення викидів стаціонарними джерелами, зокрема виробництвами енергетичної галузі та відносно планів використання екологічно безпечних видів палива заянченими підприємствами та на автотранспорті, впровадження відповідних технологій і виробництв в м. Києві;	Невраховано	Програма не передбачає таких заходів. Такі заходи будуть в подальшому враховані та розглянуті іншими стратегіями, програмами екологічного благоуполуччя, оздоровлення, поліпшення стану довкілля та сталого розвитку м. Києва.
			- заходи щодо поліпшення якості питної води, що подається населенню з централізованих (водопровідна мережа) і децентралізованих (артезіанські свердловини, бювети та ін.) джерел водопостачання, впровадження	Невраховано	Програма не передбачає таких заходів. Такі заходи будуть в подальшому враховані та розглянуті іншими стратегіями, програмами екологічного благоуполуччя, оздоровлення, поліпшення стану довкілля та сталого розвитку м. Києва.

		нових більш ефективних і безпечних технологій очищення і знезараження води для питних цілей з поверхневих водойм та підземних джерел;		
-----«»-----	-----«»-----	- заходи з подальшого розвитку системи каналізування міських територій, реконструкції Бортницької станції аерації з впровадженням ефективних технологій очищення і знезараження стічних вод та попередження забруднення річки Дніпро;	Невраховано	Програма не передбачає таких заходів. Такі заходи будуть в подальшому враховані та розглянуті іншими стратегіями, програмами екологічного благоулуччя, оздоровлення, поліпшення стану довкілля та сталого розвитку м. Києва.
-----«»-----	-----«»-----	- заходи з охорони ґрунтів міських територій із вдосконаленням системи санітарної очистки та роздільного збирання твердих побутових відходів з подальшою їх переробкою та утилізацією, впровадження сучасних і безпечних технологій переробки відходів з наступною ліквідацією полігонів захоронення відповідних відходів та недопущення утворення стихійних звалищ, завершення демеркуризації (видалення залишків ртутних відходів) та санації території колишнього заводу хімікатів ВАТ «Радикал».	Невраховано	Програма не передбачає таких заходів. Такі заходи будуть в подальшому враховані та розглянуті іншими стратегіями, програмами екологічного благоулуччя, оздоровлення, поліпшення стану довкілля та сталого розвитку м. Києва.
-----«»-----	-----«»-----	Стосовно створення 12-ти стаціонарних постів (пунктів) автоматизованого моніторингу атмосферного повітря то доцільно було вирішити питання приєднання	Невраховано	Програма не передбачає таких заходів. Можливість об'єднання двох систем моніторингу не передбачена через особливості програмного забезпечення. Розроблено Програму державного моніторингу у галузі

		до цієї системи 16 стаціонарних постів цілодобового спостереження за атмосферним повітрям ЦГО ім. Б.Срезневського метрологічної служби ДСНС України та використання в зазначеній системі даних пересувних постів (точок) моніторингу повітряного моніторингу ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» для більш повної оцінки якості повітря в м. Києві, направлення повітроохоронних заходів та інформування населення. Теж саме може стосуватися і моніторингу поверхневих вод міста та питної води, що подається населенню.	охорони атмосферного повітря агломерації міста Київ, яка погоджена Міндовкілля (лист № 25/1-12/20951-21 від 04.10.2021) та готується до затвердження Київського міською радою. Відповідно до Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря агломерації міста Київ, визначено перелік постів моніторингу, систему оприлюднення інформації щодо стану забруднення атмосферного повітря, суб'єктами оприлюднення інформації визначено Центральну геофізичну обсерваторію імені Бориса Срезневського ДСНС України та Управління екології та природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради КМДА.
--	--	---	--

До звіту про СЕО

2.1	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист від 20.08.2021 № 25/5-21/18091-21)	Звіт про СЕО	На підставі отриманої інформації зроблено висновок, що у Проекті наслідки для клімату, передбачені Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку», фактично не враховані.	Враховано частково	Враховуючи перелік завдань та заходів програми, суттєві наслідки для клімату в результаті її реалізації не очікуються. Звіт про СЕО доповнений. Відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (зі змінами), у рамках СЕО рекомендується розглядати найбільш значущі екологічні наслідки.
2.2	-----«»-----	-----«»-----	У Проекті відсутня конкретна інформація про обсяги викидів та	Невраховано	Програма не містить видів діяльності, які можуть спричинити негативні наслідки на

		поглинання парникових газів у м. Києві на поточний момент та після виконання документу державного планування. Не оцінено викиди парникових газів від проведення підготовчих та будівельних робіт, щорічні викиди парникових газів від експлуатації та обслуговування об'єктів на території міста, транспортної інфраструктури після завершення документу державного планування. Не проведено навіть спрощеного розрахунку впливу запланованих видів діяльності на клімат та характеру впливу запланованої діяльності на землекористування. Розробники Проекту мають враховувати, що кожен вид діяльності, кожна запропонована технологія або викидає парникові гази або їх поглинає. Бажано зробити заходи Проекту кліматично-дружніми. Особливу увагу просимо приділити питанню можливих знищень водно-болотних угідь на території міста. Подібні кроки зменшать потенціал поглинання парникових газів та погіршить готовність території Проекту до температурних проявів зміни клімату.	клімат, експлуатація об'єктів, що входять до Програми, не пов'язана з викидами парникових газів, відсутні технології, що викидають парникові гази. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату не прогнозуються. Щодо оцінки викидів парникових газів від проведення підготовчих та будівельних робіт на стадії процедури СЕО, по перше, виконання таких розрахунків на даній стадії неможливе, так відсутня інформація щодо необхідної кількості одиниць будівельної техніки, тривалості її роботи, відповідно, витрат палива. Така інформація буде включена до проекту організації будівельного виробництва на стадії проектування кожного конкретного об'єкту, відповідно, викиди в атмосферне повітря будуть розраховані у розділі «Оцінка впливів на навколишнє середовище» чи звіті з оцінки впливу на довкілля. По-друге, відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, у рамках СЕО не доцільно заглиблюватися в детальну оцінку впливів, яку необхідно виконувати на рівні конкретного об'єкту чи виду запланованої діяльності. Приділяти увагу питанню можливих знищень водно-болотних угідь на території міста не є доцільним, враховуючи перелік завдань та заходів програми.
--	--	--	--

2.3	-----<>-----	-----<>-----	Серед впливів зміни клімату на життєдіяльність та сервіси громади наведено лише «Природні зміни клімату провокують погіршення стану ґрунту та погіршення погодних умов, що в свою чергу зумовлює значний відсоток загибелі об'єктів зеленого господарства від засухи» (Проект, стор. 16). Слід проаналізувати інші негативні наслідки, зокрема, температурні хвилі, інакше це може привести до недооцінки загроз і відповідних втрат.	Невраховано	У проекті Програми вказано, що вирішити проблему погіршення стану ґрунту можливо шляхом встановлення автономних систем поливу зелених насаджень, тобто проводиться об'рунтування передбачених Програмою заходів. Температурні хвилі не мають відношення до заходів програми, недооцінка загроз і відповідних втрат у контексті заходів Програми не є доцільними.
2.4	-----<>-----	-----<>-----	Рекомендуємо доопрацювати Проект та Звіт, повноцінно використовуючи «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» (https://merit.gov.ua/news/34766.html)	Невраховано	Програма не містить видів діяльності, які можуть спричинити негативні наслідки на клімат, експлуатація об'єктів, відсутні технології, що викидають парникові гази. Відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, у рамках СЕО рекомендується розглядати найбільш значущі екологічні наслідки.
2.5	-----<>-----	-----<>-----	В Звіті детально не охарактеризовано впливу на стан атмосферного повітря під час реалізації документу державного планування, а саме: відсутня інформація щодо заходів запобігання забрудненню атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від великих	Невраховано	У Звіті про СЕО проекту ДДП слід розглядати оцінку ймовірного впливу викидів реалізації ДДП. Заходи зі запобігання забрудненню атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від великих підприємств м. Києва, з охорони атмосферного повітря у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також ліквідації причин і

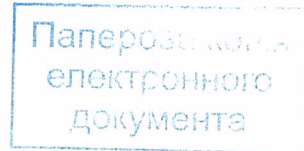
			підприємств м. Кисва; відсутня інформація щодо заходів охорони атмосферного повітря у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також ліквідації причин і наслідків забруднення атмосферного повітря; не передбачено заходів щодо запобігання техногенному навантаженню автотранспортом на атмосферне повітря.		наслідків забруднення атмосферного повітря, заходи щодо запобігання техногенному навантаженню автотранспортом не є предметом Програми.
2.6	-----«»-----	-----«»-----	деталізувати заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	Враховано	Розділ 7 Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування доопрацьований.
2.7	-----«»-----	-----«»-----	розрахувати, оцінити та врахувати наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів	Враховано частково	Ймовірні впливи та наслідки для довкілля внаслідок реалізації Програми доопрацьовані. Відповідно до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, у рамках СЕО не доцільно заглиблюватися в детальну оцінку впливів, яку необхідно виконувати на рівні конкретного об'єкту чи виду планованої діяльності; результатом оцінки значущості конкретного наслідку є висновок «так» (значний вплив) або «ні» (незначний вплив), складання звіту про СЕО рекомендується таким чином, щоб він не був подібний до звіту про науково-дослідну роботу; при проведенні СЕО доцільно використовувати адекватні та

				економічно ефективні методи і методики аналізу, збір інформації рекомендується здійснювати тільки в тому обсязі та з тим ступенем деталізації, які потрібні для прийняття обґрунтованого рішення. Реалізація Програми не супроводжується появою нових негативних наслідків для довкілля; реалізація багатьох оперативних завдань Програми має призвести до покращення екологічної та соціальної ситуації.	
2.8	-----«»-----	-----«»-----	забезпечити дотримання вимог будівельних, екологічних та санітарно-гігієнічних норм	Невраховано	Інструмент СЕО в контексті міської цільової програми не передбачає дотримання будівельних норм. Заходи щодо дотримання екологічних та санітарно-гігієнічних норм будуть забезпечуватися під час проектування, організації будівництва по кожному конкретному проекту, з урахуванням матеріалів з оцінки впливів на навколишнє середовище, складених до кожного проекту.
2.9	-----«»-----	-----«»-----	забезпечити збереження і максимальне використання існуючих зелених насаджень	Враховано частково	Програма передбачає забезпечення догляду за лісопарковою зоною; заходів з озеленення міста, захисту зелених насаджень, розвитку розсадницької справи, поліпшення матеріально-технічного стану підприємств зеленого господарства міста тощо. По ряду заходів програми (н., розчищення водних об'єктів, будівництво, реконструкція інженерних мереж) існує ймовірність видалення зелених насаджень під час виконання будівельних робіт; заходи будуть забезпечуватися під час проектування, організації будівництва по кожному конкретному проекту, на підставі складених до

			кожного окремого проекту актів обстеження зелених насаджень		
2.10	-----«»-----	-----«»-----	У розділі 8 Звіту згадано лише у таблиці 8.1 так звану «нульову» альтернативу. Зазначене не дозволяє виконати норму частини 6 статті 13 Закону, відповідно до якої замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.	Враховано	Розділ 8 СЕО Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки) доопрацьований.
2.11	-----«»-----	-----«»-----	У розділі 9 Звіту просимо урахувати, що відповідно до частини першої статті 17 Закону замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Відповідно розділ має містити заходи, які будуть здійснюватися замовником, а також визначені замовником засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про	Враховано частково	Оскільки реалізація Програми не пов'язана з надходженням в атмосферу парникових газів і не передбачає наслідків для клімату, до показників моніторингу включати показники антропогенних викидів парникових газів від організації учасників Програми та поглинання парникових газів об'єктами зелених насаджень та водними об'єктами міста не є доцільним. Розділ 9 Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП для довкілля, у тому числі для здоров'я населення доопрацьований.

			стратегічну екологічну оцінку. Таким чином розділ 9 Звіту має бути приведений у відповідність до вимог пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272. При цьому зауважуємо, що у цьому розділі має йти мова про моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а не про моніторинг Проекту. Відповідно має бути скоригована назва та зміст таблиці 9.1. Рекомендуємо також включити до показників моніторингу щорічні показники: 1) антропогенних викидів парникових газів від організації учасників Програми та 2) поглинання парникових газів об'єктами зелених насаджень та водними об'єктами міста. Одиниця вимірювання обох показників - умовні тони CO2 еквіваленту.	
--	--	--	---	--

* При наявності зауважень чи пропозицій які обґрунтовано відхилено або частково враховано

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
(МІНДОВКІЛЛЯ)**

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, м. Київ, 03035, тел.: (044) 206-31-00, (044) 206-31-15,
факс: (044) 206-31-07, E-mail: info@mepr.gov.ua, ідентифікаційний код 43672853

На № 077-3781 від 28.07.2021

**Управління екології та природних
ресурсів Київської міської
державної адміністрації**

вул. Турівська, 28, м. Київ, 04080

Про стратегічну екологічну оцінку

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України розглянуло проект Комплексної міської цільової програми екологічного благополуччя міста Києва на 2022-2025 роки (далі – Проект), звіт про стратегічну екологічну оцінку (далі – Звіт) та пропонує їх доопрацювати, з урахуванням наступного.

Пропонуємо уточнити Мету програми, замінивши слова «Забезпечення умов сталого економічного та соціального розвитку» словами «Покращення стану навколишнього природного середовища, забезпечення умов сталого екологічного та соціально-економічного розвитку».

У підрозділі «Благоустрій водних об'єктів» розділу 2 Проекту пропонуємо уточнити та узгодувати інформацію щодо земель водного фонду, пляжів та зон відпочину. Зокрема, у таблиці 3 (стор.9) Проекту станом на 2021 рік зазначено «Загальну площу обслуговування земель водного фонду ..» 1145,672 га. Починаючи з 2022, і по 2025 рік цю площу передбачається скоротити на 8,3351 га (до 1137,337 га), що не узгоджується з інформацією на стор. 11 Проекту про те, що «Постійне збільшення кількості мешканців та гостей столиці потребує додаткових територій для їх відпочинку. Для вирішення зазначеної проблеми планується збільшити кількість пляжів та зон відпочинку на 4 одиниці...».

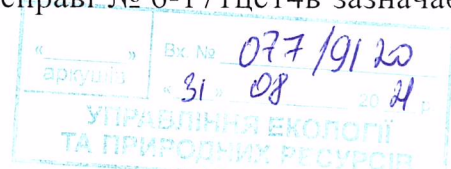
У цьому підрозділі, а також підрозділі «Поверхневі водні ресурси» та ін. належних положеннях Проекту (у тому числі розділах 4 та 6 (таблиця 9)) пропонуємо врахувати, що:

відповідно до статті 88 Водного кодексу України прибережні захисні смуги встановлюються на земельних ділянках всіх категорій земель, крім земель морського транспорту;

у постанові Судових палат у цивільних та господарських справах Верховного Суду України від 05.11.2014 по справі № 6-171цс14в зазначається:

Міндовкілля
№25/5-21/18091-21 від 20.08.2021
КЕП: Шахматенко Р. С. 20.08.2021 16:01
58E2D9E7F900307B04000000208F2F00F81C8600

«Існування прибережних захисних смуг визначеної ширини передбачене імперативними нормами (стаття 60 Земельного кодексу України, стаття 88 Водного кодексу України). Відтак відсутність проекту землеустрою щодо встановлення прибережної захисної смуги не свідчить про відсутність самої прибережної захисної смуги оскільки її розміри встановлені законом»;

відповідно до пункту 10 Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.05.1996 № 486:

«У межах населених пунктів водоохоронні зони, прибережні захисні смуги та пляжні зони встановлюються згідно з комплексними планами просторового розвитку територій територіальних громад та генеральними планами населених пунктів, а в разі їх відсутності або коли зазначеною містобудівною документацією межі таких смуг не встановлені:

прибережні захисні смуги визначаються шириною 100 метрів від урізу води морів, морських заток і лиманів і збігаються з пляжними зонами, а для інших водних об'єктів - згідно з частиною другою статті 88 Водного кодексу України;

водоохоронні зони визначаються за проектами землеустрою, зазначеними в пункті 5 цього Порядку.

У разі потреби межі водоохоронних зон, прибережних захисних смуг та пляжних зон можуть визначатися шляхом внесення змін до генеральних планів населених пунктів».

У підрозділах «Збереження і розвиток озеленених територій» та «Благоустрій об'єктів зеленого господарства» розділу 2, розділі 6 (таблиця 9) та інших належних положеннях Проекту пропонуємо додатково передбачити питання та заходи щодо формування екомережі на території міста Києва відповідно до Закону України «Про екологічну мережу України», з урахуванням попереднього досвіду (реалізації Регіональної схеми формування екомережі, затвердженої рішенням Київради від 28.12.2006 № 546/603, Програми комплексного розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста, затверджених рішенням Київської міської ради від 19.07.2005 № 806/3381, та ін.).

При цьому назву підрозділу «Благоустрій об'єктів зеленого господарства» пропонуємо викласти у такій редакції «Розвиток природно-заповідного фонду, формування екомережі та благоустрій об'єктів зеленого господарства».

У розділі 4 та інших належних положеннях Проекту пропонуємо додатково передбачити урахування питань щодо виконання зобов'язань та заходів у сфері охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, визначених відповідними планами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами Стороною яких є Україна, у тому числі:

Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;

Національним планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р;

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 (далі – Держстратегія). Держстратегією, серед іншого, передбачено:

збереження тенденції до зростання частки площі територій національної екологічної мережі у загальній території України;

збереження тенденції до збільшення площі відновлених земель та екосистем, площі рекультивованих земель та земель, на яких здійснюються заходи з консервації.

Національною економічною стратегією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;

Цілями Сталого Розвитку, затвердженими у 2015 році 70-ю сесією Генеральної асамблеї ООН (резолюція від 25.09.2015 70/1), серед іншого з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 686-р «Питання збору даних для моніторингу реалізації цілей сталого розвитку» (далі – моніторинг ЦСР);

Ріо - Конвенціями та іншими міжнародними угодами природоохоронного спрямування.

Серед відповідних індикаторів/показників оцінки виконання Проекту (розділ 7) з урахуванням індикаторів, передбачених Держстратегією, Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженою Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII (показники оцінки реалізації державної екологічної політики) та моніторингом ЦСР, додатково пропонується розглянути такі як:

- площа лісів та лісистість території;
- площа території зелених насаджень;
- площа озелених територій загального користування;
- площа територій національної екологічної мережі.

На підставі отриманої інформації зроблено висновок, що у Проекті наслідки для клімату, передбачені Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку», фактично не враховані.

У Проекті відсутня конкретна інформація про обсяги викидів та поглинання парникових газів у м. Києві на поточний момент та після виконання документу державного планування. Не оцінено викиди парникових газів від проведення підготовчих та будівельних робіт, щорічні викиди парникових газів

від експлуатації та обслуговування об'єктів на території міста, транспортної інфраструктури після завершення документу державного планування.

Не проведено навіть спрощеного розрахунку впливу запланованих видів діяльностей на клімат та характеру впливу запланованої діяльності на землекористування. Розробники Проєкту мають враховувати, що кожен вид діяльності, кожна запропонована технологія або викидає парникові гази або їх поглинає. Бажано зробити заходи Проєкту кліматично-дружніми.

Особливу увагу просимо приділити питанню можливих знищень водно-болотних угідь на території міста. Подібні кроки зменшать потенціал поглинання парникових газів та погіршить готовність території Проєкту до температурних проявів зміни клімату.

Серед впливів зміни клімату на життєдіяльність та сервіси громади наведено лише «Природні зміни клімату провокують погіршення стану ґрунту та погіршення погодних умов, що в свою чергу зумовлює значний відсоток загибелі об'єктів зеленого господарства від засухи» (Проєкт, стор. 16). Слід проаналізувати інші негативні наслідки, зокрема, температурні хвилі, інакше це може привести до недооцінки загроз і відповідних втрат.

Рекомендуємо доопрацювати Проєкт та Звіт, повноцінно використовуючи «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» (<https://mepr.gov.ua/news/34766.html>).

В Звіті детально не охарактеризовано оцінку ймовірного впливу на стан атмосферного повітря під час реалізації документу державного планування, а саме:

- відсутня інформація щодо заходів запобігання забрудненню атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від великих підприємств м. Києва;

- відсутня інформація щодо заходів охорони атмосферного повітря у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також ліквідації причин і наслідків забруднення атмосферного повітря;

- не передбачено заходів щодо запобігання техногенному навантаженню автотранспортом на атмосферне повітря.

Крім того, вважаємо за необхідне:

- деталізувати заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

- розрахувати, оцінити та врахувати наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів;

- забезпечити дотримання вимог будівельних, екологічних та санітарно-гігієнічних норм;

- забезпечити максимальне збереження і використання існуючих зелених насаджень.

У розділі 8 Звіту згадано лише у таблиці 8.1 так звану «нульову» альтернативу.

Зазначене не дозволить виконати норму частини 6 статті 13 Закону, відповідно до якої замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

У розділі 9 Звіту просимо урахувати, що відповідно до частини першої статті 17 Закону замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Відповідно розділ має містити заходи, які будуть здійснюватися замовником, а також визначені замовником засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Таким чином розділ 9 Звіту має бути приведений у відповідність до вимог пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272.

При цьому зауважуємо, що у цьому розділі має йти мова про моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а не про моніторинг Проєкту.

Відповідно має бути скоригована назва та зміст таблиці 9.1.

Рекомендуємо також включити до показників моніторингу щорічні показники: 1) антропогенних викидів парникових газів від організацій учасників Програми та 2) поглинання парникових газів об'єктами зелених насаджень та водними об'єктами міста. Одиниця вимірювання обох показників - умовні тони CO₂ еквіваленту.

Насамкінець нагадуємо, що замовник має забезпечити інформування про затвердження Проєкту відповідно до вимог статті 16 Закону.

Заступник Міністра

Олег Кулик
206 31 44

Роман ШАХМАТЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

вул. М. Грушевського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 253-61-94, E-mail: moz@moz.gov.ua,
web: <http://www.moz.gov.ua>, код ЄДРПОУ 00012925

№ _____

На № 077-3779 від 28.07.2021

**Виконавчий орган Київської міської
ради (Київська міська державна
адміністрація)
Управління екології та природних
ресурсів**

Директорат громадського здоров'я та профілактики захворюваності на лист Управління екології та природних ресурсів від 28.07.2021 № 077-3779 повідомляє, що до опрацювання проєкту Комплексної міської цільової програми екологічного благополуччя міста Києва на 2022 – 2025 роки та звіту про стратегічну екологічну оцінку залучено ДУ «Київський міський центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України».

Зауваження та пропозиції, надані листом ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» від 30.08.2021 № 2444, додаються.

Додаток: на 2 арк.

**Генеральний директор Директорату
громадського здоров'я та
профілактики захворюваності**

І. Руденко

Федулова

АСУД "ДОК ПРОФ З"
Міністерство охорони здоров'я України
№26-04/25691/2-21 від 01.09.2021
КЕП Руденко Ірина Сергіївна
58E2D9E7F900307B0400000027BF2B006CB79500

Міністерство охорони здоров'я України

26-04/25691/2-21 від 01.09.2021

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА

"КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР КОНТРОЛЮ ТА ПРОФІЛАКТИКИ
ХВОРОБ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ"

(ДУ «КИЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦКПХ МОЗ»)

вул. Некрасовська, 10/8, м. Київ, 04053, тел. (44) 486-22-54, т.ф 486 40 27

E-mail: kccdc@ses.gov.ua, www.kccdc.gov.ua, Код ЄДРПОУ 38518296

На № 077-3779 від 28.07.2021

На № 26-04/24992/2-21 від 25.08.2021

На № 28/126-к/639-к/21 від 19.08.2021

Начальнику Управління екології та
природних ресурсів виконавчого органу
Київської міської ради (Київської міської
державної адміністрації)

Возному О.І.

вул. Турівська, 28, м. Київ, 04080

ecodep@kmda.gov.ua

Міністерство охорони здоров'я України
Генеральному директору Директорату
громадського здоров'я та профілактики
захворюваності

Руденко І.С.

вул. Грушевського, 7, м. Київ, 01601

moz.vgz@gmail.com

Пропозиції до проекту Комплексної міської
цільової програми екологічного
благополуччя міста Києва на 2022–2025
роки

ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ
України»

В.о. генерального директора

Черненко Л.М.

вул. Ярославська, 41, м. Київ, 04071

a.operchuk@phc.org.ua

За направленням Директорату громадського здоров'я МОЗ України в ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ», в межах компетенції і повноважень, розглянутий за поданням Управління екології та природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) документ державного планування – проект «Комплексна міська цільова програма екологічного благополуччя міста Києва на 2022 – 2025 роки».

Відповідно до статті 7 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» надсилаємо зауваження та пропозиції до проекту Комплексної міської цільової програми екологічного благополуччя міста Києва на 2022 – 2025 роки (далі – програма).

Зазначена програма спрямована на забезпечення екологічної безпеки, зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення рівня благоустрою і комфорту проживання мешканців столиці. В програмі подаються характеристики поточного стану довкілля з прогнозованими змінами відповідних станів, у тому числі: кліматичні особливості, атмосферного повітря, водних і земельних ресурсів, геологічного середовища, рослинного та тваринного світу, а також здоров'я населення та екологічні проблеми міста. Крім того в програмі подаються: паспорт програми, опис можливих негативних наслідків для вищезазначених станів; заходи щодо запобігання їх виникнення; обґрунтування вибору запропонованих альтернатив здійснення стратегічної екологічної оцінки; заходи щодо здійснення моніторингу наслідків виконання програми; резюме та перелік використаної літератури.

Переліком завдань та заходів програми передбачені: будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, благоустрій об'єктів і територій міських пляжів та зелених зон відпочинку, у т.ч. парків, скверів, бульварів, очисних та гідротехнічних споруд на міських водоймах, у т.ч. безгосподарних, створення водоохоронних зон, паспортизація малих річок, встановлення модульних туалетів на пляжах та в зонах відпочинку, підсипка піску в пляжних зонах, будівництво інженерних мереж до громадських вбиралень у зонах відпочинку населення, реконструкція та капремонт дощової каналізації, рятувально-водолазних станцій, оранжерейних господарств комунальних підприємств по утриманню зелених насаджень, озеленення міських територій загального користування, спорудження установок для утилізації рослинних відходів, розробка проектів землеустрою для відведення у постійне користування земельних ділянок об'єктів природно-заповідного фонду, підвищення екологічної свідомості мешканців міста, створення екологічного паспорту м. Києва та ін.

Переліком завдань програми заплановано створення міської системи автоматизованого моніторингу атмосферного повітря з придбанням і влаштуванням відповідних стаціонарних постів (пунктів) спостереження (12од.) та пересувної лабораторії моніторингу поверхневих вод з використанням технології компанії IDEXX Colilert 18, що дозволяє скоротити термін бактеріального дослідження (до 18 годин) проб води з поверхневих водойм.

Програма розрахована на 4-и роки (з 01.01.2022р. до 31.12.2025р.) з фінансуванням із державного та міського бюджетів загальним обсягом 8888603,48 тис. грн.

З урахуванням викладеного ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» не має заперечень проти запланованих завдань і заходів програми.

Разом з тим в програмі не передбачені:

- повітроохоронні заходи, спрямовані на зменшення викидів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря (автотранспорту), які за обсягами в 5 разів перевищують обсяги викидів стаціонарних джерел і залишаються основними забруднювачами повітряного середовища м. Києва;
- заходи щодо зменшення викидів стаціонарними джерелами, зокрема виробництвами енергетичної галузі та відносно планів використання екологічно безпечних видів палива зазначеними підприємствами та на автотранспорті, впровадження відповідних технологій і виробництв в м. Києві;
- заходи щодо поліпшення якості питної води, що подається населенню з централізованих (водопровідна мережа) і децентралізованих (артезіанські свердловини, бювети та ін.) джерел водопостачання, впровадження нових, більш ефективних і безпечних технологій очищення і знезараження води для питних цілей з поверхневих водойм та підземних джерел;
- заходи з подальшого розвитку системи каналізування міських територій, реконструкції Бортницької станції аерації з впровадженням ефективних технологій очищення і знезараження стічних вод та попередження забруднення річки Дніпро;
- заходи з охорони ґрунтів міських територій із вдосконаленням системи санітарної очистки та роздільного збирання твердих побутових відходів з подальшою їх переробкою та утилізацією, впровадження сучасних і безпечних технологій переробки відходів з наступною ліквідацією полігонів захоронення відповідних відходів та недопущення утворення стихійних звалищ, завершення демеркуризації (видалення залишків ртутних відходів) та санації території колишнього заводу хімікатів ВАТ «Радикал».

Стосовно створення 12-ти стаціонарних постів (пунктів) автоматизованого моніторингу атмосферного повітря то доцільно було вирішити питання приєднання до цієї системи 16 стаціонарних постів цілодобового спостереження за атмосферним повітрям ЦГО ім. Б. Срезневського метеорологічної служби ДСНС України та використання в зазначеній системі даних пересувних постів (точок) моніторингу повітряного середовища ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» для більш повної оцінки якості повітря в м. Києві, напрацювання повітроохоронних заходів та інформування населення. Теж саме може стосуватися і моніторингу поверхневих вод міста та питної води, що подається населенню.

Зазначені вище заходи, як і заходи щодо покращення здоров'я населення можуть бути враховані в подальших програмах екологічного благополуччя населення або в окремих цільових програмах оздоровлення, поліпшення середовища життєдіяльності і проживання та сталого розвитку м. Києва.

В.о. генерального директора

Сергій ЧУМАК